

[Finansministeren.]

Jeg har forstået på hr. Sigsgaard, at forslaget bliver genfremsat til efteråret, og inden da må vi jo så prøve på at overveje de skattemæssige og straffemæssige sanktioner, der kan sættes ind over for skattesnyderiet, og eventuelt også overveje den tanke om amnesti, som hr. Sigsgaard og hr. Ømann har rejst, og som jeg altså ikke har turdet rejse eller offentliggøre ud fra det synspunkt, at jeg ville blive angrebet fra mere venstreorienteret side for, at nu vil jeg oven i købet ikke blot have, at der blev snydt i skat, men nu skulle de også slippe gratis fra det, og det ville i hvert fald være en tilside-sættelse af mine embedspligter, tror jeg, hvis jeg havde fremsat tanken. Derfor er jeg taknemlig for, at det er de to herrer, der fremsætter den, så kan den måske drøftes på en mere rolig måde, således at det ikke skal være en udstrakt hånd til skattesnyderne.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sigsgaard):

For en ordens skyld og for ikke at komme op at hænge på noget, som jeg måske ikke så gerne vil hænge på, skal jeg minde om, hvad jeg sagde om amnesti. Jeg sagde, at det måtte ses i sammenhæng med en skærpelse af kontrolbestemmelserne og også af strafferammen, som ministeren nævnte; altså ikke alene af strafferammen, men i høj grad også af kontrollen. Forudsætningen for, at man kan overveje noget sådant, må jo også være, at vi er så vidt med personalet og med personalets uddannelse, at det ikke længere kan være noget rimeligt argument for, at der ikke lignede tilstrækkelig effektivt. Hvis man skal dømme efter finansministerens redegørelse her for nogle dage siden som svar på en forespørgsel, kan det altså godt tage nogle dage endnu, inden de nødvendige betingelser for et sådant eksperiment er opfyldt.

Så skal jeg kun lige til sidst også for en ordens skyld spørge, om jeg har opfattet finansministeren rigtigt. Jeg bad om, at man her i sommerens løb ville lade ligningsdirektoratet undersøge de personalemæssige, de provenumæssige og de effektivitetsmæssige konsekvenser af de forslag, der er fremsat her, og jeg tør måske tage finansministerens udtalelse om, at nu må vi jo overveje, hvad der kan gøres, som et tilsagn om, at der kan

foreligge et sådant materiale, når forslagene kommer til udvalgsbehandling til oktober eller november.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketingsbestutnings vedkommende sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at forslagene henvises til det udvalg, som tinget har nedsat angående forslag til lov om ændring af ligningsloven m. fl. lovforslag; det såkaldte skatteudvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forhandling om socialministerens redegørelse af 22. maj 1970 om en dagpengereform.

(Redegørelsen (nr. VI) findes i tidenden sp. 6372).

Niels Mørk: Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen og for de gode ting, som er i den. Når jeg gør det, er det ikke mindst, fordi der i ministerens skitse er nedfældet flere af de tanker og forslag, som indeholdes i socialdemokratiets lovforslag vedrørende forhøjelse af sygedagpenge og bortfald af ventetidsbestemmelserne m. v. Det er for mig at se sådan, at der i ministerens skitse er tale om en begyndelse til en målsætning, hvorefter alle stilles lige i sygdomstilfælde, en ordning, hvorefter alle lønmodtagere under sygdom og ulykke ligestilles med tjenestemænd, funktionærer og andre grupper i befolkningen.

Om de principper, der lægges til grund for reformen, kan jeg sige, at vi kan give tilslutning til, at der ingen varighedsbegrænsning skal være af dagpengeydelse. Det samme gælder ophævelsen af forskelsbehandlingen mellem forsørgere og ikke-forsørgere. Vi er også enige i, at ordningen bør være obligatorisk også for de selvstændige erhvervsdrivende, og at dagpengene sættes i forhold til den enkeltes hidtidige indtægt. Jeg går ud fra som givet, det står ikke omtalt i redegø-

[Niels Mørk.]

relsen, at de søfarende også skal ind under ordningen, således at de får mulighed for, hvad der ikke er tilfældet i dag, at oppebære dagpenge under sygdom og ulykke uden for landets grænser.

Med hensyn til forslaget om at lade arbejdsgiverne beregne og afholde dagpengehjælpen til de ansatte i en vis kortere periode kan en sådan ordning for mig at se få visse uheldige virkninger, selv om jeg blankt erkender, at der kan være kontrolmæssige og administrative fordele forbundet hermed. Jeg tænker på, at en sådan forpligtelse måske — jeg siger måske — kan bevirke, at visse arbejdsgivere bliver mere tilbøjelige til at afskedige lønmodtagere, der hyppigt har sygeperioder, specielt i perioder, hvor der ikke er fuld beskæftigelse. Derfor må vi vel nok indtil videre tage forbehold over for denne tanke.

Den foreslåede forhøjelse af dagpengesatserne fra de nuværende 80 pct. til 90 pct. af den mistede indtægt, dog højst 77 kr. pr. dag, betegner ministeren som en væsentlig forbedring. Sammenlignet med forholdene i dag kan jeg være enig med ministeren, men om ca. 3 år, når forhøjelserne skal træde i kraft, forekommer det mig ikke, at forhøjelsen vil være det helt store. Så vidt jeg kan regne det ud, vil det næppe give mere end $\frac{2}{3}$ dækning, i hvert fald for de faglærte arbejdere. Det ligger vel nok sådan, at det største problem foreligger for de lavestlønnede; det må efter vor opfattelse være sådan, at dagpengeydelsen må være så effektiv, at den pågældende kan klare sine udgifter med dagpengene alene, så der ikke skal rettes henvendelse andre steder. Formålet må være at gøre ydelserne så effektive, at folk ikke skal rette henvendelse flere steder for at nå til en nødvendig ydelse i en social nødsituation.

I vor særudtalelse i kommissionsbetænkningen siger vi bl. a., at der snarest må gennemføres fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under sygdom, ulykke og arbejdsløshed. I henhold hertil mener vi ikke, at de nuværende dagpengesatser kan stå urørte, indtil ministerens forslag træder i kraft i 1973. Jeg må her igen henvise til det af os fremsatte lovforslag af 28. oktober 1969. Jeg forstår, at ministeren ønsker karenstiden, ventetiden, nedsat, men ikke afskaffet i

denne omgang i hvert fald. Hvis ikke karenstiden afskaffes, vil skellet mellem befolkningsgrupperne i sygdomstilfælde stadig blive opretholdt og dækningsgraden selvfølgelig blive påvirket heraf i nedadgående retning. Når man allerede har afskaffet karenstiden inden for arbejdsløshedsforsikringen, mener vi, at det vil være rigtigt at gøre det samme også under sygdom og ulykke. I Sverige har man i flere år ydet dagpenge fra dagen efter sygdomstilfældets opståen.

I øvrigt kan jeg ikke anerkende, at der ikke skulle være økonomiske problemer for lønmodtagere også ved de kortere sygdomstilfælde. Som forholdene er i dag, vil medlemmer med gentagne korte sygdomsperioder få et betydeligt tab i indtægt på grund af karenstidsbestemmelserne. For en sygeperiode på indtil 3 uger vil en lønmodtager med en ugeløn på 700 kr. miste 1.290 kr., idet han kun vil få dagpenge for 2 uger, 810 kr. i stedet for de mistede 2.100 kr. Der er her tale om en dækning på kun 45 pct., som der endda skal svares skat af. I modsætning hertil er dagpengene som bekendt skattefrie såvel i Sverige som i Norge, hvilket sætter dækningsgraden meget væsentligt op specielt for de højere lønnede lønmodtagere.

Den 53. arbejdskonference i Genève har i 1969 vedtaget to konventioner om sygesikring, nr. 130 og nr. 134, hvori minimumstaksten for sygedagpenge fastsættes til $\frac{66}{3}$ pct., og hvorefter hjælpen skal ydes under hele sygeperioden. Vi ligger altså i dag væsentligt under disse bestemmelser, som ganske vist, det må jeg erkende, endnu ikke er ratificeret af det danske folketing.

Den foreslåede finansiering af reformen forekommer mig at have nogen slagside. Af den anslåede merudgift på 400 mill. kr. vil egetbidraget, altså den foreslåede halve procent af skalaandtægten, udgøre den væsentligste del, nemlig 240 mill. kr. Tilbage til arbejdsgiverne og staten skulle der blive 160 mill. kr.; i dag betaler arbejdsgiverne alene til ulykkesforsikringen ca. 90 mill. kr. årligt. Arbejdsgivernes bidrag til dagpengefonden er langt større end de 90 mill. kr.; statens udgift til dagpengefonden i dag er heller ikke helt ringe. Som ministeren selv siger, bærer arbejdsgiverne i en række lande og ikke mindst inden for fællesmarkedet en større andel af udgifterne til sygesikringen, end tilfældet er i Danmark. Så vidt jeg kan

[Niels Mørk.]

se, har man ikke i tilstrækkelig grad taget hensyn hertil ved den foreslåede finansieringsform. Det er måske endda et spørgsmål, om ikke finansieringen af dagpengene helt og fuldt burde afholdes af arbejdsgiverne, som tilfældet er for funktionærernes og tjenestemændenes vedkommende. Vi må altså, indtil vi ser udformningen af lovforslaget, også tage forbehold over for finansieringstankerne.

Ministeren siger videre i redegørelsen, at skulle ordningens administration gennemføres på grundlag af den eksisterende dagpengeadministration, måtte de omtalte udvidelser af personkredsen og af antallet af sygdomstilfælde og de individuelle beregninger af den enkeltes dagpengeter forventes at medføre en meget voldsom udvidelse af administrationens omfang og dermed udgifterne hertil. Jeg kan ikke helt følge ministerens tanker her. I Sverige, som har en langt mere kompliceret ordning end den, der her er foreslået, med en masse indtægtsklasser, hvorefter dagpengene beregnes, klarer de svenske forsikringskasser problemerne med et relativt lille administrationsapparat. Selvfølgelig er det givet, at når man udvider noget, sådan som det her er tilfældet, vil det også indvirke på administrationen og på omkostningerne. Men i den forbindelse vil jeg gerne bemærke, at i dag administrerer de danske sygekasser den nuværende dagpengeordning for 2 1/4 pct., og jeg tror, jeg kan sige, at de kunne klare også den nye dagpengereform med udvidelserne uden væsentlige forhøjelser af dette administrationsbidrag.

Jeg vil gerne slutte disse bemærkninger med at sige, at vi med forventning ser hen til det bebudede lovforslag; der er så mange gode ting i ministerens oplæg, at vi håber på et godt samarbejde om den nye dagpengereform.

Simonsen: Også jeg vil gerne takke socialministeren for redegørelsen. Jeg synes, den indeholder mange gode principper for en forbedring af dagpengeordningen, såvel hvad angår personkredsen som ydelsernes omfang. Det er jo i stor udstrækning socialreformkommissionens overvejelser, der ligger til grund for den fremtidige dagpengeordning, og jeg synes, der er grund til at

understrege, at der i regeringens planer på dette område vises en klar vilje til ikke alene at gennemføre administrative reformer på det sociale område, men også til at give disse reformer et reelt indhold. Vanskelighederne ved en dagpengeordning, som omfatter hele befolkningen, sådan som den er bebudet af ministeren, bevirker naturligvis, at nogle vil føle, at de på grund af deres eksisterende ordninger ikke har behov for at bidrage f. eks. via den halve procent af skatteinkomsten. Vi er imidlertid enige i det princip, socialministeren lægger op til med hensyn til personkredsen, og er egentlig af den opfattelse, at den skitserede løsning i det store og hele er velafbalanceret.

Hvis vi ser på de ugelønnede, må man vel her sige, at der for dem ikke sker store forandringer, og sker der forandringer, er det i alt fald til fordel for de lavt lønnede.

Ser vi på dem, der allerede i dag har løn under sygdom, f. eks. funktionærerne, er det klart, at de umiddelbart vil kunne sige, at de for så vidt ikke får noget ud af denne halve procent. Det synes jeg nu nok de gør; for der er grund til at understrege, at der i denne dagpengeordning vil blive indbygget et bedre trykkesystem; end tilfældet har været før. Jeg tror, de afskedigelser, som vi med mellemrum ser, bl. a. i forbindelse med sygdom, vil kunne undgås, når vi når frem til et system, hvor arbejdsgiveren får refunderet dagpengene for sine funktionærer under sygdom. Vi får også stoppet det hul til, der tidligere har været i lovgivningen, når afskedigede funktionærer, som blev ramt af sygdom og ikke var medlemmer af en arbejdsløshedskasse, ingen mulighed havde for overhovedet at få dagpenge.

Ser vi på de selvstændige erhvervsdrivende, må vi jo sige, at det for det første er en god idé, at man laver en obligatorisk ordning med ydelser efter 30 dage; det vil sige, at de selvstændige her fra statens side får det samme tilskud, som alle øvrige borgere i samfundet får. Derudover får man ved særskilt bidrag mulighed for at tegne sig for en ordning, der svarer til den, lønmodtageren i øvrigt har. Vi er også enige i en forhøjelse af loftet fra 80 til 90 pct.

Man kan sige, når man skal tale om selve ydelsernes størrelse, at opgaven er bundet, da vi skal nå frem til ensartethed for sygdom, ulykke og barseldagpenge uden at

[Simonsen.]

forringe nogen af de eksisterende ordninger. Det vil med maksimumsbeløbet på 77 kr. sige, at ordningen især bliver gunstig for de lavest lønnede. Vi er tilfreds med det i den aktuelle situation, uanset at mange naturligvis gerne så loftet ført højere op; det er noget, man kan komme tilbage til, efterhånden som velstanden stiger.

Vi er også enige i ophævelsen af varighedsbegrænsningen, men må naturligvis her understrege, at dette stiller meget store krav til det sociale systems effektivitet.

Socialministeren lader i sin redegørelse spørgsmålet om karensdagenes antal stå åbent og stiller videre spørgsmålet, om der overhovedet bør være nogen karenstid. Nu har der vel nok været meget stemning for, at karenstiden under alle omstændigheder bør nedsættes, men på nuværende tidspunkt ikke helt afskaffes uanset det principielt rigtige heri. Diskussionen kredser om 2 eller 3 karensdage, og vi må også inddrømme, at det er her, der er penge med i spillet for alvor. Når socialministeren i sin redegørelse nævner, at den skitserede ordning betyder en merudgift på ca. 400 mill. kr., hvor staten vel under de bestående finansieringsforhold må påregne en stigning på 125-150 mill. kr., så er det vel naturligt, at vi her holder en mulighed åben for at kunne forhandle videre, når vi når frem til det endelige lovforslag. Under alle omstændigheder kan vi slå fast, at uanset om der bliver 2 eller 3 dages karenstid, er der tale om en væsentlig forbedring i forhold til f. eks. de eksisterende 6 dage på sygedagpengenes område.

Jeg berørte før spørgsmålet om finansieringsforholdet, hvor man i socialreformkommissionen fortrinsvis har hæftet sig ved de enkelte gruppers procentvise bidrag, altså også for den del, arbejdsgiverne betaler. En omlægning her var en nærliggende, men man kan vel også sige en uhyre traditionel løsning, hvis man skal vurdere det ud fra et arbejdsmarkedspolitisk synspunkt. Det er derfor interessant, at socialministeren mere har haft opmærksomheden rettet mod den ordning, som et mindretal i kommissionen har været inde på, nemlig at arbejdsgiverne som en del af deres andel betaler for den første del af dagpengeperioden. Det er givet, at en sådan ordning har skævheder i rela-

tion til mindre virksomheder med løsarbejdere. Hr. Niels Mørk nævnte spørgsmålet i forbindelse med afskedigelse, og man kan også sige, at der kan være problemer for den lille erhvervsvirksomhed, som beskæftiger mange løsarbejdere; men det vil formentlig kunne løses gennem et særligt sikkerhedsnet, hvor man f. eks. fastsætter en eller anden norm for, hvor længe en medarbejder skal være ansat, før arbejdsgiveren selv betaler dagpengebeløbet, og man lader denne første del indgå som et led i den resterende procentvise bidragsopkrævning. Jeg vil derfor håbe, at socialministeren kan finde en fornuftig løsning på dette problem, for lykkes det, er ideen med, at arbejdsgiveren overtager den første periode, efter vor opfattelse fortrinlig.

Det kan selvfølgelig diskuteres, hvor lang perioden skal være; for os at se kan den ikke overstige 14 dage. Men lad os ikke lægge os fast på noget dageantal; lad regeringen gå til de beduede forhandlinger med arbejdsmarkedets parter og forhåbentlig derigennem nå frem til en fornuftig løsning.

Når jeg før sagde, at ordningen ud fra et arbejdsmarkedspolitisk synspunkt er interessant, hænger det sammen med, at der, som ministeren også er inde på, herigennem fremmes en udvikling henimod en funktionærlignende ansættelse af alle lønmodtagere, og der vil være lagt op til, at arbejdsmarkedets parter gennem deres normale forhandlinger selv kan bidrage til løbende forbedringer og selv kan nå frem til f. eks. en total afskaffelse af karensdagene. Derfor kommer spørgsmålet om 2 eller 3 karensdage i høj grad ind som et led i de forhandlinger, regeringen nu skal i gang med at føre med arbejdsmarkedets parter om denne dagpengeordning.

Vi kommer heller ikke uden om, at der i dette system ligger en væsentlig bedre kontrolmulighed med hensyn til sygedagene i virksomhederne. Vi har f. eks. fra arbejdsløshedsforsikringens område eksemplet med de såkaldte julelukninger, og der er for mig ikke tvivl om, at lignende problemer kunne opstå på de her omtalte områder, såfremt vi valgte den af kommissionens flertal foreslåede løsning. Vi har i dag en klar fornemmelse af, at der er færre sygedage i virksomheder med et godt arbejdsklima, så for hele den almindelige udvikling med hensyn til

[Simonsen.]

forbedring af arbejdsklimaet på virksomhederne tror jeg en ordning som den her skitserede i allerhøjeste grad vil virke fremmende, idet de enkelte virksomheder vil være interesseret i at nedskære antallet af sygedage til et minimum.

I almindelighed bevirker den nye dagpengeordning også en administrativ lettelse for erhvervslivet. Fra den eksisterende ordning, hvor man for lønarbejderne f. eks. beregner et beløb pr. time til sygedagpengefonden, kan man nu for eftertiden nøjes med ud over betalingen for en eller anden given periode at indbetale en fast procent af den udbetalte arbejdsløn pr. år.

Dernæst kommer vi til spørgsmålet om at gøre selve ordningen så administrativt enkel som overhovedet muligt og bringe den til at fungere så hurtigt som muligt for den enkelte dagpengemodtager. Vi har bemærket, at ministeren i den forbindelse nævner, at forsikringskommissionens tanker må tages med ind i de endelige overvejelser, og da jeg har forstået, at denne kommission vil afgive betænkning inden alt for længe, skulle der altså være mulighed for, at også disse ting kan indgå i den endelige udformning forud for fremsættelse af et lovforslag.

Jeg vil i forbindelse med omtalen af selve administrationen henstille til ministeren, at der gennem den kommunale administration bliver åbnet adgang for, at der sammen med dagpengeudbetalingen bliver mulighed for at foretage endeligt kildeskattetræk og ikke som i dag et a conto-beløb på 10 kr. pr. dag. Vi havde som bekendt ved behandlingen af loven om arbejdsløshedsforsikring den samme diskussion. Jeg tror, det er helt afgørende på de dagpengeområder, vi her diskuterer, hvor der bliver tale om en kommunal administration, at vi tager det fulde skattetræk med det samme. I modsat fald vil vi komme til at opleve en række situationer, hvor det udbetalte beløb ellers vil overstige det, der udbetales, når man er i arbejde. Det er efter vor opfattelse en fristelse til misbrug, selv om der finder en slutligning sted

senere, og det er — og det er måske det alvorligste af det hele — i virkeligheden med til i befolkningen som helhed at opbygge en skepsis og mistro over for ellers fortrinlige sociale foranstaltninger. Ingen kan være tjent hermed, i særdeleshed ikke de grupper, som virkelig har hjælp behov.

Der er som sagt tale om en redegørelse, hvor der endnu er nogle hvis'er, men hvor der på den anden side er tale om et mønster, der virker rigtigt og tiltalende, og som vil være et godt udgangspunkt for en forhandling om en endelig dagpenge Lovgivning i forbindelse med sygdom, ulykke og barsel — en skitse, der opfylder de ønsker og krav, som vi stiller til en moderne social Lovgivning på disse områder.

Robert Christensen: På venstres vegne vil jeg gerne takke socialministeren for den redegørelse, vi har fået angående en reform af sygedagpenge m. m. Jeg vil især takke, fordi vi har fået den så tidligt før den tænkte ikrafttrædelsesdato for lovene, april 1973, at der er tid for os til at arbejde med problemerne, og at der især er tid for de mennesker, der skal leve under det, til at indrette sig efter det.

Jeg er glad for, at ministeren nævnte formålet med reformen: at forebygge og revalidere sammen med en forbedring af dagpengeordningen. Jeg vil gerne have lov at nævne, at jeg tror, vi skal lægge væsentlig vægt på, at vi også gerne skulle skabe den tryghed, som er en nødvendig for trivsel for de enkelte mennesker, og trivselsproblemet bliver nok et af de store politiske problemer i 1970'erne og 1980'erne.

Det princip er da rigtigt, at det skal være ens for alle, uanset om det er sygdom, fødsel, ulykke m. m., der er skyld i, at indkomsten går tabt. Vi er også tilfredse med, at dagpengene skal stå i et rimeligt forhold til den tabte indtægt, selvfølgelig med et maksimumsbeløb. Det er for øvrigt en fordel for de lavest lønnede. Jeg tror, det er rigtigt, at man gør administrationen let ved at lade kommunerne administrere det og bruger

[Robert Christensen.]

kildeskattesystemets EDB-anlæg. Lad os håbe, at disse til den tid er ude over deres børnesygdomme, sådan at de ikke laver for mange fejl.

Som det er i øjeblikket med vore dagpenge, er der tale om en væsentlig forskelsbehandling af borgerne. Lønmodtagere, som er dag- eller ugelønnede, er dårligt stillet, funktionærerne noget bedre og tjenestemændene endnu bedre, og de selvstændige er i vidt omfang slet ikke sikret dagpenge. Derfor må det være rigtigt, når redegørelsen går ud på, at alle skal være med; også de selvstændige og de hjemmearbejdende kvinder er nævnt. Jeg vil gerne her indskyde, at det er jeg fuldstændig enig i, men vil også gøre opmærksom på, at vi måske i fremtiden kan komme til at kende begrebet hjemmearbejdende mænd, og så må vi jo formode, at der gælder det samme for dem.

Som systemet er nu, er risikoen uens fordelt imellem arbejdsgiverne. Arbejdsgivere, der fortrinnsvis eller udelukkende beskæftiger funktionærer, eller arbejdsgivere med et fag, der er farligere end et andet fag, bærer en større del af udgifterne. For mig at se må det blive sådan, at skitsen her også medvirker til en risikoudjævning imellem arbejdsgivere, der beskæftiger funktionærer, og arbejdsgivere, der beskæftiger mere eller mindre farligt ansatte folk.

Vi godkender, at de selvstændige skal med ind under ordningen, og vi er glade for, at det siges i redegørelsen, at det skal være obligatorisk; de skal være med efter en vis tid — i redegørelsen nævnes der 30 dage. Jeg formoder, at når man kommer til dette antal dage, er det, fordi de skal være med efter den tid, arbejdsgiverbidraget skal dække. De får mulighed for, ligesom alle andre, frivilligt at melde sig efter nogle ganske få sygedage, mod at de selv betaler et ekstra bidrag svarende til arbejdsgivernes. Jeg vil gerne sige til ministeren, at for mig at se kan vi her overveje to principper — vi skal jo ikke tage stilling til dem i dag, men senere: de selvstændige kan få lov at vælge frit, om de vil være med, men vi kan også lave det sådan, at de skal vælge, om de vil være undtaget. De to forskellige principper må vi nok have indgående drøftet, inden vi tager en endelig beslutning.

Jeg er klar over, at vi får en del vanskeligheder lovgivningsmæssigt med de hjemmearbejdende kvinder eller mænd, men det er klart, at de må have mulighed for at være med. De har det ligesom de selvstændige: det er svært at konstatere, hvor stort tabet ved sygdom, især kort tids sygdom, er; hos nogle af de selvstændige og de hjemmearbejdende kvinder er der ikke noget egentligt tab ved en kort sygdom; hos andre kan det være et tab nøjagtig lige så stort som for en lønmodtager, der mister sin lønindkomst. Vi må se at finde frem til en form. Jeg nævner, at vi også får den vanskelighed, at vi for de hjemmearbejdende kvinder ikke har nogen eksakt lønindtægt at gå ud fra. Men er vi villige til at gå ind i drøftelserne, finder vi vel også en måde at gøre det på.

Redegørelsen taler ikke direkte om noget ventedagsantal, men en ventetid. Jeg vil gerne takke ministeren, fordi det latinsk afledte ord „karens“ er blevet ombyttet til det danske vente. Ganske vist er latin modersproget for de vesteuropæiske sprog, men lad os dog tale dansk, hvor vi kan gøre det. Med hensyn til antallet af ventedage kan der siges både for og imod. Ser man rent socialt på det, bør ventedagenes antal være så kort som overhovedet muligt. Man kan også sige, at tabet ved sygdom er størst ved mere varig sygdom og dermed mindre ved kortvarig sygdom. Vi må også være klar over, at administrativt bliver det vanskeligere med få dages sygdom. Skal vi sige det rent ud på dansk: bliver ventetiden så kort, at vi får alle forkølelser og influenzaer med, bliver der mange tilfælde for administrationen at tage sig af. Jeg skal ikke her lægge mig fast på noget bestemt dagetal. Derimod er det nok rigtigt, at de ventedage, der må blive, bliver uden senere efterbetaling, for der er noget utiltalende ved det system, vi har, hvor man, hvis man når et vist antal sygedage, får efterbetalt for de ventedage, man i første omgang ikke fik.

Vi er også glade for, at der ikke bliver nogen tidsbegrænsning for antallet af dage, der kan opnås sygepenge for, men er samtidig klar over, at det så forudsætter, at vi i hele vort sociale system er parat til på et tidligt tidspunkt at gribe ind med forebyggelse, revalidering, overgang til pension, eller hvad det nu kan være.

[Robert Christensen.]

Får vi de 90 pct., der står i redegørelsen, og ikke de 80 pct. som ved arbejdsløshedsunderstøttelsen, er det klart, at jo nærmere vi kommer 100 pct. i dagpenge, des mere bliver det nødvendigt at holde kontrol med forbruget af disse dagpenge. Jeg vil gerne sige i tilslutning til hr. Simonsens bemærkning herom, at det i hvert fald må blive med fuldt kildeskattetræk. Vort nuværende system med et meget lavt træk af dagpengene bevirker i mange tilfælde ved slutskattens opgørelse, at der bliver tale om efterbetaling. Jeg tvivler på, hvorvidt vi gør ret mange mennesker en tjeneste ved at skaffe dem udsættelse med deres skattebetaling, når vi nu har kildeskatten.

De 90 pct. må være en fordel for de lavest lønnede, men det kræver en bedre kontrol, og derfor er det nok rigtigt at overveje, som ministeren har gjort, om ikke arbejdsgiverne ud af egen lomme bør dække de første dage af en sygdom efter nogle eventuelle ventedage. Jeg synes, princippet er meget tiltalende, for så får vi arbejdsmarkedsparterne til selv at udføre kontrollen. Jeg tror også, vi herved kan fremme klimaet på arbejdspladserne, ikke alene bogstaveligt — det kan jo gribe ind visse steder — men også i overført betydning. Det er sikkert rigtigt, at dér, hvor der er et dårligt klima, også i overført betydning, har de ansatte flere sygedage, end hvor der er et godt klima. Kan vi gøre noget i den retning, finder jeg, at det vil være rigtigt at gøre det. Kan vi komme frem til en funktionærliggende ansættelse på arbejdsmarkedet, vil det nok også være værd at tage det med.

Det var fordelene ved arbejdsgivernes dækning af de første dage. Men der er også passiver, og hr. Niels Mørk nævnedes et af passiverne, nemlig risikoen for afskedigelse af det, vi populært kalder de svage liv, altså folk med mange sygedage, herunder de handicappede og — hvis jeg tør sige det uden risiko for misforståelser — visse kvinder. Jeg er godt klar over, at kvinder i al almindelighed ikke har flere sygedage end andre, men der er nogle kvinder, der har flere sygedage end det normale, og de kan blive dårligere stillet på arbejdsmarkedet, hvis vi laver en ordning, som frister til opsigelse. Endelig forøger det risikoen for ar-

bejdsgivere med få ansatte. Jo flere dage de skal dække, des større bliver deres risiko. Her må jeg nævne, at der måske så kan blive tale om, som ministeren redegjorde for, at disse arbejdsgivere får en mulighed for at forsikre sig mod den risiko, de påtager sig. Hvis det bliver til så mange dage, at de vil forsikre sig, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at så mister vi i hvert fald fordelene ved kontrollen, og bliver det for mange dage, risikerer vi, at det varer for længe, inden vort fremtidige helse-system træder ind med forebyggelse, revalidering m. m. Derfor er der meget, der tyder på, at antallet af dage ikke skal være for stort. Skal vi lette administrationen, og det skal vi, er det klart, at med bare nogle få dages dækning fra arbejdsgiveren reducerer vi antallet af administrative sager ganske væsentligt. Jeg har altså givet tilslutning til princippet, men er betænkelig ved at føre en ordning igennem, der kræver, at arbejdsgiverne skal dække alt for mange dage.

Må jeg gøre nogle bemærkninger om det økonomiske. For mig er der ikke noget nyt i, at en reform betyder en merudgift; det plejer reformer næsten altid at gøre. Ministeren redegør for, at merudgiften forventes at blive 400 mill. kr. — det er efter gældende priser og lønninger, forstår jeg. Når man så indfører, at alle uanset graden af risiko for indtægtsnedgang ved sygdom skal betale ½ pct. af skalaindkomsten, men derfra trækker det, hr. Niels Mørk glemte, nemlig at lønmodtagerne også nu betaler til et dagpengesystem, så giver denne halve procent netto, står der i redegørelsen, 165 mill. kr. Et sted omkring ved 235 mill. kr. af merudgiften skal derefter dækkes enten af arbejdsgiverne som et merbidrag ud over det, de yder i øjeblikket, eller ved en større udgift fra staten.

Her vil jeg gerne sige, at man altid kan diskutere fordelingen imellem staten, altså skatteyderne, og arbejdsgiverne. Man kan sætte den ene til nul og den anden til resten, og man kan også finde en løsning midt imellem. Jeg tror, det er rigtigt, at arbejdsgivernes bidrag bliver en procent af lønsummen, det må blive administrativt det letteste. Men hvad vi end beslutter os til med denne restmerudgift og fordelingen mellem arbejdsgivere og staten, er det for mig væsentligt, at

[Robert Christensen.]

vi beslutter os i så god tid før overenskomstforhandlinger, at parterne på markedet ved, hvad de har at rette sig efter.

Jeg vil også gerne understrege, at i andre lande og ikke mindst i fællesmarkedet yder arbejdsgiverne et væsentligt større bidrag til social sikring, end de gør her i landet, så jeg har såmænd ikke noget imod, at vi går noget i denne retning, men vi må diskutere det senere.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at jeg ikke er forbavset over, at det kommer til at koste flere penge enten for skatteyderne eller arbejdsgiverne, eller hvor nu udgiften kommer til at ligge. For mig er det væsentlige, at vi får den tryghed, der er betingelsen for trivsel; så får vi bedre arbejdsforhold, og man kan med statistik bevise, at når menneskene trives godt, yder de også en større præstation, og dermed får vi en større produktion. Kan vi lave dette her sådan, at vi kan undlade at tale om en driftsudgift, men i stedet kan tale om en investering i fremtiden, medvirker vi gerne til en velvillig behandling af lovforslagene, når de kommer.

Valbak: Det fremgår af den redegørelse, vi har fået, at vi i næste samling vil få et lovforslag på grundlag af den skitse, redegørelsen indeholder. En redegørelse nu kan derfor tjene det, synes jeg, meget fornuftige formål at fremkalde reaktioner, give inspiration, give en rettesnor for det nærmere, detaljerede udformningsarbejde, som nu forestår.

Ministeren har i sin redegørelse opstillet en målsætning i 3 hovedpunkter. Det første hovedpunkt er, at ordningen skal omfatte hele befolkningen. Det kan vi i princippet tiltræde. En sådan ordning vil for det første inddrage grupper, som i forvejen er sikret et stykke vej uden for systemet som en del af deres arbejdsvilkår — jeg tænker her på funktionærer, tjenestemænd og medhjælpere — og for det andet inddrage en gruppe, som i dag på frivilligt grundlag har adgang til den offentlige sygesikring, men som i fremtiden får en obligatorisk stilling inden for systemet, altså de selvstændige. Hvad nu angår funktionærerne, tjenestemændene og de andre, har vel nok en meget væsentlig tilskyndelse til at inddrage dem været af teknisk karakter. Ved at gøre det forenkler vi

problemerne på opkrævningssiden, og her forudsættes jo kildeskatten at blive midlet. Det er rigtigt, at ordningen betyder en risikoudjævning, der kommer den lille arbejdsgiver og dermed naturligvis også indirekte de funktionærer til gode, som den lille arbejdsgiver har. Alt det er meget godt. Men det, der tæller direkte for funktionæren, tjenestemanden o. s. v., det er: hvad får han for sit bidrag på $\frac{1}{2}$ pct., som han skal betale på lige fod med andre? I forhold til den nuværende dækning må man nok sige, at det er meget begrænset. Det hænger sammen med, at de fleste sygdomstilfælde er af meget kort varighed. Hvis vi derfor skal gennemføre dette her, må vi gøre os klart, at funktionærerne, tjenestemændene og medhjælperne efter al sandsynlighed vil møde op med krav om kompensation, krav, som nok ikke uden videre kan fejles af bordet. Disse indvendinger skal naturligvis vurderes over for de fordele, der er. Vi får det rationelle system, og vi får samlet de få, men meget truende, langvarige sygdomstilfælde op, som også findes inden for disse grupper. Efter i hvert fald mit foreløbige skøn vejer disse fordele ulemperne op.

Hvad angår de selvstændige, har det for vort parti længe været et ønske at få dem inddraget i en omfattende obligatorisk ordning. De selvstændige vil få den afvigende stilling, at de efter oplægget vil få 30 ventedage mod andres lille antal ventedage. Det bygger på to forhold: for det første at de selvstændige langtfra altid mister indtægt i korterevarende sygdomstilfælde, for det andet at risikoområdet og det alle omfattende bidrag på $\frac{1}{2}$ pct. så nogenlunde skulle svare til hinanden; hvis ellers dette sidste er en kendsgerning snarere end en antagelse, har jeg ikke flere bemærkninger om dette spørgsmål. Det kunne ellers have været skønt, om vi kunne være kommet ned på så få karenstage også for denne gruppe, at en frivillig, offentlig, mindre rationel ordning ikke havde været nødvendig.

Inden jeg forlader personkredsen, vil jeg gerne konstatere med tilfredshed, at nyordningen vil ophæve forskelsbehandlingen af forsørgere på den ene side og ikke-forsørgere på den anden.

Målsætningens to andre hovedpunkter er, at ydelserne skal afpasses med hensyntagen til den hidtidige indtægt, altså indkomstbortfaldsprincippet, og for det andet at ens-

[Valbak.]

artede ydelsesprincipper skal indføres, hvad enten det drejer sig om indkomstbortfald på grund af sygdom, ulykke eller arbejdsløshed osv.

Nu er der jo en nøje sammenhæng mellem disse to hovedpunkter, og derfor vil jeg også prøve at tale om dem i sammenhæng. Vi vedkender os princippet om ensartede ydelser uanset årsag, men vi må også erkende, at problemerne er forskellige på vejen imod en bedre og mere ensartet sikring mod indkomsttab i de forskellige situationer. Noget taler for — nogle vil endda sige, det er fordelagtigt — at gå hurtigere frem med hensyn til arbejdsløshedssikring end med hensyn til sygesikring. For det første er det sådan, at det offentlige har en indflydelse på ledighedsens omfang, som det offentlige ikke har med hensyn til sygdomshyppigheden. Vi har den økonomiske politik som et middel til at skabe fuld beskæftigelse, og vi vedkender os et samfund, der skal føre en sådan økonomisk politik. For det andet har vi fået et anvisningsapparat, som skulle sikre, at ingen ledig får understøttelse, hvis arbejde i eller uden for vedkommendes faglige område kan fås og dette arbejde ellers er et arbejde, han kan bestride.

Dernæst har jeg i den senere tid hørt flere virksomhedsledere fremsætte den påstand, at fuld erstatning i tilfælde af arbejdsløshed vil være lig med en produktivitetsforøgelse, hvis samfundsmæssige økonomiske værdi langt overstiger merudgifterne ved ordningen, herunder merudgifter ved eventuelt mermisbrug. Den påstand underbygger de pågældende virksomhedsledere med så nogenlunde følgende ræsonnement: Den store forskel mellem arbejdsløn på den ene side og understøttelse på den anden side for de faglærte på grund af loftet op til 40-50 pct. tjener til at opretholde 1930ernes forståelige solidaritetstese: vi må dele det arbejde, der er, vi må strække arbejdet, ikke noget morakkeri her. En udjævning af forskellen mellem løn og understøttelse vil få denne holdning til at smuldre bort, virke produktivitetsfremmende. Dette var påstanden, og hvis den er rigtig, er det sådan, at vi i moralsk betonet iver efter at undgå de fås misbrug accepterer og understøtter en moral, der er virkelig dyr i brug. — Jeg vil gerne gentage, at det var et referat af nogle syns-

punkter; jeg er ikke erhvervsmand, jeg kan ikke efterforske det, jeg ved intet om det. Men jeg mener, at hvis der er noget om disse påstande, er det ikke for tidligt, at vi får sat vore socialforskere i gang med at undersøge dette, og med den teknik, vi kender nu om dage, skulle det kunne gøres.

Det langsigtede mål: de ensartede ydelser — ja, her er den konsekvente løsning jo den, at vi får samme procent over det hele, at vi får samme ventetider eller ingen ventetid over det hele, og at vi får samme eller intet løft over det hele. Men mine generelle bemærkninger ikke at forglemme vil jeg sige, at undervejs må vi være indstillet på at acceptere forskellighederne dels af de grunde, jeg nævnedes før, dels på grund af historiske bindinger, dels på grund af en række andre forhold. Dermed har jeg også sagt, at vi ikke på forhånd vil binde os til under alle forhold at støtte initiativer, der på konkrete tidspunkter tilsigter at harmonere så et, så et andet isoleret element taget ud af helheden, og det gælder, hvad enten et initiativ sigter mod at få arbejdsløshedsloven til at smitte af på den lov, skitsen lægger op til, eller det omvendte skulle være tilfældet.

Dermed er vi fremme ved nogle konkrete elementer, som efter redegørelsen skal udmontere sigtet, nemlig at afstemme ydelserne bedre end hidtil efter mistet indkomst. For det første er der spørgsmålet om varighedsbegrænsningen. Jeg finder, at det er logisk og rigtigt, som skitsen gør det, at sigte mod det princip, som allerede er indført i arbejdsløshedsloven. De varighedsbegrænsninger, vi har i dag på syge- og ulykkesforsikringsområdet, er antagelig dyrere end ingen begrænsninger at have.

I sit oplæg har ministeren ligesom socialreformkommissionen, så vidt jeg kan se, lagt sig på det niveau, som ulykkesdagpengene har i dag; det ses af den valgte erstatningsprocent, og det ses af det valgte loft. Havde man valgt arbejdsløshedslovgivningens procenter og loft, vil jeg skønne, at udgiften havde været omtrent den samme, men naturligvis med en noget forskellig dækningsgrad for grupperne. Idet jeg igen henviser til de generelle bemærkninger, vil jeg sige, at vi er indforstået med at følge ministerens valgte udgangspunkt, ulykkesforsikringsforholdet, men at vi vil være åbne for en overvejelse af det udgangspunkt, som

[Valbak.]

jeg lige har nævnt, om det på et senere tidspunkt måtte ønskes fra nogen side.

Regeringen tænker sig karensdagens antal nedsat. Oplæggets udgangspunkt, ulykkesforsikringsforholdet, tilsiger, at det må være et antal dage under tre, fordi ulykkesforsikringen jo har tre ventedage, og i socialreformkommissionens forslag opereres der faktisk med to ventedage. Gennemførelse af dette, hvis det er det, der er tænkt på, vil betyde et skridt henimod arbejdsløshedsdagpengevilkår, og denne intention kan jeg tilsige støtte.

Jeg synes, det er forståeligt, om man viger tilbage for med ét slag at fjerne karensdage fuldstændig inden for dette område. De administrative forudsætninger er ikke for nærværende så gunstige som inden for arbejdsløshedsloven af de grunde, jeg nævnedes før.

Lønmodtagerne vil kunne opnå nogle fordele, hvis man, som regeringens redegørelse lægger op til, lader arbejdsgiverne som en del af deres bidrag til ordningen udrede dagpengene i de første sygedage. Hr. Simonsen og andre har allerede talt om nogle af disse fordele; man vil fremme en funktionær-lignende tilstand og derved også fremme en udvikling mod yderligere nedsættelse eller fuldstændigt bortfald af karensdage på et eller andet tidspunkt.

Vil man en sådan udvikling, må det dagetal, arbejdsgiverne overtager, efter vor mening være betragteligt. Heri er jeg enig med hr. Simonsen. For os at se vil et skæringspunkt under 2 ugers dagen derfor næppe indebære de helt store tillokkelser.

Må jeg til slut sige tak for redegørelsen. En gennemførelse af denne skitse vil betyde et nyt skridt på vejen til et net, der er så tætmasket, at kun de uundgåelige få tilfælde falder igennem, et net, der er udspændt sådan, at de, der falder, falder så kort, at de kan samles op i tide. Skitsen omsat til praksis er aktiv socialpolitik for de erhvervsarbejdende, og ikke bare denne gruppe, men alle i vores samfund må have interesse i, at de erhvervsudøvende aldersklasser nyder godt af en ordning, der bidrager effektivt til at holde gruppen ved godt helbred, fysisk, psykisk som socialt. Nu er det jo det, der holder folk på toppen arbejdsmæssigt som trivselsmæssigt.

Kurt Brauer: Ministeren kan glæde sig over et sandt takkekor heroppefra, og jeg vil gerne slutte mig til det, for det er på sin plads at sige ministeren tak for, at denne redegørelse er kommet frem netop nu. Gid det kunne blive en almindelig regel herinde, at hvor det på nogen måde er muligt, gives der i meget god tid inden lovforslags forelæggelse offentligheden lejlighed til ligesom at medvirke ved deres udformning ved den debat, offentligheden fører. Det er simpelt hen glimrende, at vi nu kan have redegørelsen liggende fremme til debat en hel sommer, før vi skal i gang med det egentlige lovgivningsarbejde.

Lange taler er jo meget lidt populære i folketinget for tiden, og jeg vil derfor forsøge at fatte mig i forholdsvis korthed ved at udtage nogle specielle problemer og koncentrere mig om dem.

De problemer, jeg vil tale om, er målsætningen, ventetidsproblematikken og finansieringsproblemerne, og så vil jeg i øvrigt betragte det som en selvfølge, at folketinget ved, at socialistisk folkeparti vil stritte imod de lave satser og det lave loft, som redegørelsen opererer med. Til sin tid vil vi naturligvis stemme imod med arme og ben mod så lave satser.

Om målsætningen: SF's målsætning er en almindelig samfundspension, som jeg har haft lejlighed til at omtale tidligere her fra denne talerstol, hvorved samfundet skal garantere, at ingen samfundsborger sættes socialt tilbage som følge af sygdom, ulykke, invalidering, arbejdsløshed, alderdom osv., og vi vil arbejde for at nå fuld erstatning, altså 100 pct.s dækning for tabt arbejdsfortjeneste, naturligvis med et loft, så længe indtægtsforskellene er så socialt urimelige, som de er i det nuværende samfund.

Det er, hvad vi principielt vil stille imod, og jeg kan ikke afvise, at der af ministerens redegørelse og af den debat, som skal følge den, kan komme til at fremgå et lovforslag, som peger i den rigtige retning; men det forkommer mig imidlertid, at man ikke graver helt dybt nok.

Ventetidsproblemerne giver mig anledning til at efterlyse en kvalificeret undersøgelse af forholdene omkring ventetiden. Dansk Typograf-Forbund, som jeg har den glæde og ære at være medlem af, havde engang en ordning i en periode på et par år,

[Kurt Brauer.]

hvor man ikke skulle møde med lægeattest, når man var syg, men blot skulle afgive en tro- og loveerklæring. Det viste sig, at typograferne ikke var skumle forbrydere, der blot var hæmmet af nogle kontrolforanstaltninger og bare ventede på at kaste sig ud i vilde orgier af forsømmelser. Det skete faktisk ikke. Der er lavet statistikker, som viser, at typograferne passede deres arbejde nøjagtig lige så godt som før.

Jeg siger det bare her for at understrege, at den lidt usalige trang til kontrolforanstaltninger i den sociale sektor måske ikke altid rigtig kan begrundes med eksempler fra det virkelige liv, således altså heller ikke ventetidsbestemmelsernes kontrolvirkning. Menneskenes børn er som bekendt normalt ærlige og retskafne, og det kunne være interessant at se en sygesikringslov til efteråret, som opererede med det faktum, at de faktisk er meget gode.

Må jeg lige bemærke, at ministeren i sin argumentation for ventetidsbestemmelsernes bevarelse kommer med en efter min mening lidt hasarderet bemærkning om, at det kun er sjældent, de helt kortvarige indtægtsbortfald giver anledning til sociale problemer. Det kan man vist ikke sige noget sikkert om. Tværtimod er det aldeles usikkert, hvor mange sociale ulykker der er startet med et kortvarigt indtægtsbortfald. Det er også uvist, hvor mange sygdomme der har udviklet sig til katastrofe for den sygdomsramte, fordi den pågældende ikke havde råd til at tage den kortvarige sygdom og gå til lægen og blive undersøgt, men blev ved med at skubbe det ud af frygt for ventetidsbestemmelsens konsekvenser.

Om finansieringen: Efter ministerens redegørelse kunne man godt føle trang til at spørge, hvad der dog i grunden er i vejen med skatteopkrævning som middel til finansiering af sociale opgaver. Vi bruger den jo et langt stykke ad vejen, men i går og i dag har man her i folketinget ligesom afvist at bruge skatteopkrævningsvejen. Vi vælger andre former. Nu vil vi have 1/2 pct., altså et kontingent lagt oveni, ligesom vi i går ville have det, da det drejede sig om pensionsfonden. I dag får vi igen præsenteret en proportionalskat, som skal anbringes oven på den progressive beskatning. Det er en uretfærdighed i sig selv, fordi det er en opgi-

velse af ideen om at få skattetrykket til at virke indkomstudjævrende, men også fordi det er en ny cigarkasse, vi har anbragt i administrationen. Jeg kunne lide at vide, hvordan socialministeren har det med embedsmændene i kildeskatteadministrationen; der kan vist ikke være lutter begejstring til stede over de mange kontingenter, der efterhånden er blevet dynget op.

Om arbejdsgiverbidraget vil jeg gerne udtrykke min skepsis og betænkelighed. Der er her særlig grund til at råbe vagt i gevær til fagbevægelsen. Arbejdsgiverbidrag skal som bekendt opkræves hos arbejdsgiverne som en procentdel af lønsummen, og jeg kunne godt forestille mig, at der var arbejdsgivere, der kunne blive inspireret af den dobbelte gevinstmulighed, der ligger i at presse lønsummen ned. Jeg tænker her på historier, man har hørt om underkvalificeret bemanning af skibe og underkvalificeret bemanning af maskiner; det er billigere, og derved slipper man med et lavere kontingent til den sikringsordning, vi nu skal til at bygge op.

Til allersidst dog dette: jeg er optimist, ligesom hr. Niels Mørk og andre har været det. Jeg er optimist med hensyn til forhandlingerne om denne redegørelse og de lovforslag, der kommer til at fremgå senere, for som jeg sagde i min indledning, indeholder redegørelsen toner og takter, som peger i retninger, hvor også SF gerne vil være med.

Kjær Rasmussen: Jeg vil gerne oplade min røst i det kor, der takker ministeren for den redegørelse, vi fik forleden dag. Men samtidig vil jeg gerne minde ministeren om, at vi stadig væk savner en helhedsdebat om socialpolitikken. Vi synes, det er noget utilfredsstillende, at der ikke gives lejlighed til et samlet slagsmål herinde om de socialpolitiske principper. Vi tror, det ville være uhyre gavnligt.

Vi har det egentlig, som hr. Kurt Brauer just gav udtryk for: vi er stadig væk heller ikke i tvivl om, at en egentlig samfunds-pension også ville kunne løse de sociale sikringsproblemer for befolkningen. Imidlertid går regeringens tanker ikke i den retning, hvilket ses af ministerens redegørelse, og vi må derfor prøve på at klargøre vores stilling til nogle af de spørgsmål, som ministeren rejser i redegørelsen.

[Kjær Rasmussen.]

Med hensyn til personkredsen — lad mig sige det allerførst — kan vi da ikke have noget imod, at også selvstændige kommer med under dagpengeordningen; men derudover er det ikke undgået vores opmærksomhed, at arbejdsløshedssikringen ikke er med under ordningen. Det kan vi kun beklage, for den trænger i høj grad til at blive forbedret. Men regeringen synes måske nok, at det ville være for voldsomt at lade arbejdsgiverne betale arbejdsløhedsunderstøttelsen.

Det, der bliver tilbage, er altså dagpengeordningen vedrørende sygdom, fødsel og arbejdsulykke. Vi har naturligvis interesse for os en del for, hvordan regeringen tænker sig ordningen finansieret, og vi har i denne forbindelse hæftet os ved, at regeringen foreslår en arbejdsgiverfinansiering med henvisning til, at en sådan har man i fællesmarkedet. Nu skal jeg lade markedsproblematikken ligge i denne forbindelse, men må i hvert fald sige, at den henvisning til fællesmarkedet ikke på os virker som noget bevis for, at så skulle det også være rigtigt at indføre en sådan finansiering her i Danmark. Det, vi er meget mere interesserede i, er, hvordan regeringen vil sikre, at de sociale ydelser, som arbejdsgiverne får pålagt, ikke bliver væltet over på priserne. Det kan man vist ikke sikre, og så bliver det alligevel lønmodtagerne, som kommer til at betale i sidste instans.

Regeringen agter også at foreslå, at der opkræves $\frac{1}{2}$ pct. af skalaindkomsten til finansiering af den påtænkte ordning. Over for et sådant forslag må vi naturligvis stille os, ligesom vi stillede os til forslaget om at opkræve indtil 2 pct. til den sociale pensionsfond. Vi synes, at fremgangsmåden er asocial, fordi den rammer alle lige hårdt uden hensyntagen til økonomisk formåen. Det er vores opfattelse, at ordningen må finansieres over de almindelige skatter, der skal være progressive. I øvrigt har vi noget svært ved at se, at arbejdsgiverbidraget skulle kunne fremme lønmodtagernes frigørelse. Det har socialministeren nu heller ikke påstået; det er måske mere vores problem. Men det er jo givet, at sådanne arbejdsgiverbidrag altid vil være om ikke andet så i alt fald usynligt til stede under overenskomstforhandlinger.

Regeringen agter at foreslå, at arbejdsgiverne skal betale dagpenge i en vis kortere periode, fastsat ved forhandling mellem arbejdsmarkedets parter. Vi er meget betænkelige ved, at regeringen agter at indføre en sådan bestemmelse, fordi den giver megen magt til arbejdsgiverne til at kontrollere og eventuelt afskedige under sygdomsperioder, som arbejdsgiveren ikke kan godkende. Det moderne samfund giver, som vi alle ved, mange sygdomme foranlediget af stress osv., sygdomme, som slet ikke er udforskede endnu. Ja, først i dag har vi f. eks. her i folketinget fået en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet over skifteholdsarbejdets skadelige virkninger. Det, en arbejdsgiver måske ville betragte som pjækteri og dermed afskedigelsesgrund, behøver ikke nødvendigvis at være det. Det kan udmærket godt være komplikationer af psykisk-fysisk natur med baggrund i en eller anden utilfredsstillende arbejdssituation.

I øvrigt er vi enige med fru Rita Knudsen i det, hun skriver i mindretalsudtalelsen til socialreformkommissionens betænkning, bilag 15. Også hun er overordentlig betænkelig ved at lade arbejdsgiverne overtage udgifterne i den første sygdomsperiode. Det drejer sig her om betænkelighed på vegne af kvinderne.

Det glæder os, at ministeren ønsker ventetiderne nedskåret, men mon ikke der skulle kunne vise sig en mulighed for at fjerne dem helt? F. eks. synes vi da herinde, at det er helt naturligt, at f. eks. tjenestemænd oppebærer fuld løn under sygdom uden at skulle vente.

Det påtænkte forslag om at fjerne forskellen på ydelser udbetalt til forsørgere og ikke-forsørgere kan vi tilslutte os i princippet, ligesom vi naturligvis kan gå med til, at dækningsprocenten i fremtiden skal være 90 i stedet for som nu 80. Men lad mig føje til, at vi naturligvis stadig væk vil argumentere for, at dækningsprocenten skal være 100 og altså hverken 90 eller 80, men bevares, vi kan se, at regeringen er kommet på lidt bedre tanker — 10 pct. eller sådan noget.

Beregnet efter det nuværende lønniveau ville man højst kunne opnå 77 kr. efter regeringsskitsen. Det er vel næppe nødvendigt herfra at forklare ministeren, at 77 kr. kun i de færreste tilfælde vil være lig med 90 pct. Dette beløb må altså hæves.

[Kjær Rasmussen.]

I øvrigt savner vi en antydning af, hvor længe man skal kunne modtage de såkaldte korttidsydelser. Efter vores mening må korttidsydelserne virkelig være korte, mest fordi der i denne periode udbetales efter hidtidig indtægt. Der vil altså fremkomme store forskelle i kroner og øre.

Lad mig slutte med at sige, at vi som sagt vil gå ind for de elementer i ministerens redegørelse, vi anser for at være forbedringer i forhold til nu, men at vi i øvrigt står på det standpunkt, at en egentlig samfundspension må være den socialt rigtigste løsning.

Socialministeren (Nathalie Lind): Jeg vil takke ordførerne, jeg kan næsten takke samtlige ordførere for tilslutning i hvert fald til principperne i den skitse, som er omtalt i redegørelsen. Jeg vil af de konkrete spørgsmål, der er stillet til mig, kun trække visse frem.

Et spørgsmål, som flere af ordførerne har været inde på, er spørgsmålet om, hvordan man skal kunne gennemføre det, der tales om i redegørelsen, at der ikke skal være nogen varighedsbegrænsning for ydelsen. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at understrege, som det også er sagt i redegørelsen, at dette forudsætter en udbygning af det sociale apparat, det forudsætter en videreførelse af omlægningen af opgaverne, ved, at vi får opbygget organer i kommuner og amtskommuner, som kan tage initiativ til i disse tilfælde at sikre, at den nødvendige revalidering sættes i gang, eller at der bliver taget initiativ til at søge om førtids- eller invalidepension. Men når de forudsætninger er opfyldt, så er det også min opfattelse, at vi principielt ikke skal have nogen varighedsbegrænsninger for disse ydelser.

Hr. Niels Mørk stillede mig derefter det spørgsmål vedrørende de søfarendes stilling, om det var forudsat, at de skulle med ind under ordningen. Så vidt jeg kan overse det, skal de med; i det omfang de betaler skat herhjemme, må de også være berettiget til ydelserne efter denne ordning.

Flere ordførere har været inde på spørgsmålet om de 90 pct., og nu sidst var hr. Kjær Rasmussen inde på, at de 77 kr. kun i et fåtal af tilfælde gav 90 pct. Jeg skal ikke gå ind i nogen lang debat herom, men jeg vil bare understrege én ting, nemlig at det maksimum, man her har skitseret, med en dækningsprocent på 90, i hvert fald — det nævnes også i redegørelsen — er til fordel for de lavtlønnede. En lavere procent og et højere maksimum ville de højerelønnede have fordel af.

Der blev talt om, at de 77 kr. er det tal, vi har i ulykkesforsikringslovgivningen i dag. Når loven træder i kraft om 3 år, sagde hr. Niels Mørk, er det ikke et så acceptabelt tal, som det er efter forholdene i dag. Må jeg hertil sige, at der står i redegørelsen, at tallet skal sammenlignes med det gældende lønniveau, idet det er tanken, at beløbet skal reguleres automatisk i takt med indkomstudviklingen, ligesom det gælder for ulykkesforsikringsdagpengene i dag.

Et andet spørgsmål, som flere ordførere, både hr. Simonsen og hr. Robert Christensen, har været inde på, er spørgsmålet om kildeskatten, ikke alene dette, at den tænkte ordning skulle bygge på EDB-systemet og kildeskattens registre m. v., men også den mulighed, der vil være for, når man anmoder kommunerne om at administrere ordningen, med det samme at foretage et træk i sygedagpengene til dækning af kildeskatten. Jeg kan kun bekræfte, at netop den tænkte administration ved kommunerne skulle skabe forudsætningen for, at det kunne sættes i værk.

En af ordførerne var inde på, at i vurderingen af, hvor stort arbejdsgiverbidraget var, var de oplysninger, der fremkom fra hr. Niels Mørks side, ikke fuldstændige. De 240 mill. kr. man får ind gennem bidraget, den halve procent af skalaindkomsten, skal reduceres med det nugældende bidrag fra lønarbejderne til sygelønsordningen; derfor bliver det beløb, som skal dækkes af arbejdsgiverne og/eller af staten, altså forholdsvis større end af hr. Niels Mørk forudsat.

[Socialministeren.]

Hr. Valbak og flere andre ordførere har været inde på spørgsmålet om administrationen af ordningen. Må jeg om det — også i tilknytning til nogle bemærkninger af hr. Niels Mørk — sige, at det er sikkert rigtigt, det betvivler jeg slet ikke, at den dagpengeordning, vi kender i dag, har rent administrativt været behandlet tilfredsstillende hos sygekasserne. Men det, vi forestiller os med denne skitse, er ikke at overføre den nuværende dagpengeordning til kommunernes administration. Tanken er derimod, at vi skal have en ændret social målsætning, hvor vi skal lægge hovedvægten på en samlet behandling af den enkeltes problemer, og at vi inden for dagpengeområdet skal have en ordning, hvor vi har dels større, dels mere graduerede ydelser i flere tilfælde end under den gældende ordning. Disse forbedringer vil, efterhånden som de skal føres ud i livet, betyde en anden indsats fra personalets side, og denne indsats må først og fremmest være rettet imod en bedre social service, hvis vi skal have en rationel ændring af den nuværende administration. Jeg tror, det er vigtigt, at vi da har disse ting for øje.

Et andet principielt spørgsmål, som flere ordførere — både hr. Simonsen, hr. Robert Christensen og især hr. Valbak — var inde på, er forholdet over for funktionærer og tjenestemænd. Man har spurgt: hvorfor skal funktionærerne med ind under ordningen? Jeg vil hertil sige, at efter funktionærloven er retten til løn under sygdom højst ufuldkommen, for den gælder kun, så længe ansættelsen varer, og derfor er det nødvendigt, at der også for funktionærerne skabes en dagpengesikring. Det kunne man gøre på to måder, enten ved at lade det være en supplerende sikring eller ved at realisere de tanker, som er omtalt i redegørelsen. Jeg tror, det ville være uheldigt at vælge, at det kun skulle være et supplement til funktionærlovens regler.

Det har været nævnt, det var hr. Valbak inde på, at man så fra funktionærside ville stille krav om en form for kompensation. Jeg kan ikke vide og end mindre tage stilling til, hvilke krav der vil komme, men jeg vil gerne have lejlighed til at understrege, at der er ikke tale om, at funktionærerne som sådan gennem det nye dagpenge-system skal betale for noget, som de ikke får gavn af.

Gruppen som helhed vil få fuld valuta for pengene gennem adgangen til at overgå til dagpenge ved sygelønnens ophør. Jeg vil føje til, at ordningen vil ikke indeholde særlige begunstigelser for funktionærarbejdsgiverne. De skal betale bidrag som alle andre, men får til gengæld, som det jo fremgår også af debatten her i dag, delvis dækning af sygelønnen ved at modtage funktionærernes dagpenge for samme tidsrum.

At tjenestemændene er medtaget mener jeg også er rigtigt ud fra en helhedsvurdering. Det er klart — det blev også sagt — at det kun er i undtagelsestilfælde, at de kan have behov for dagpenge, men det vil gøre det urimelig indviklet, hvis man skulle undtage dem fra bidragspligten, og det gælder både eget bidrag og arbejdsgiverbidraget. Endvidere vil det også i praksis være meget vanskeligt nøjagtigt at fastslå, hvem der er tjenestemænd. Jeg synes, det fortjener en nøje overvejelse, om det ikke er et rigtigt princip, at har vi sociale ordninger, så skal de gælde for hele befolkningen og dermed også for tjenestemændene. Den konsekvens har vi taget inden for pensionsområdet, og det samme ville jeg finde var en rimelig løsning inden for dette område.

Med disse bemærkninger og igen med en tak til ordførerne for den positive måde, man har modtaget regeringens foreløbige skitse på, vil jeg udtrykke håbet om, at vi, når vi får udarbejdet et lovforslag, når de forskellige ting bliver afklaret, når forhandlingerne med arbejdsmarkedets parter er gennemført, da også vil kunne få et godt samarbejde ved gennemførelsen af det kommende lovforslag her i folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om frigørelsesafgift m. v. af fast ejendom har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om indførsel af husdyr og rå produkter af disse m. m. har

[Formanden.]

afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om offentlig forebyggende børnetandpleje har afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 29. maj, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af den kirkelige lovgivning som følge af ændringerne i landets kommunale inddeling.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om projektering af en ny fast forbindelse over Storstrømmen med tilsluttende motorvejsanlæg.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om teatervirksomhed.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ferie.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om den sociale pensionsfond.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udskrivningsprocenten for kalenderåret 1971.

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om beregning af almindelig omsætningsafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

13) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om midlertidig forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

14) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Forhøjelse af børnetilskud m. v.).

15) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om begrænsning af omkostningsforøgelse som følge af dyrtidsregulering af lønninger.

16) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udskrivning af skat til amtskommunen.

17) *Valg af 5 statsrevisorer og 5 stedfortrædere.*

Mødet hævet kl. 17.15.

106. møde.

Fredag den 29. maj kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om særlig ydelse til personer, som oppebærer invaliditetserstatning i form af en årlig rente i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af den kirkelige lovgivning som følge af ændringerne i landets kommunale inddeling.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 158) findes i tidenden sp. 6394).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 133 stemmer; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive stillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 47) findes i tidenden sp. 6397).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 137 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive stillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om projektering af en ny fast forbindelse over Storstrømmen med tilsluttende motorvejsanlæg

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 125) findes i tidenden sp. 6149, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 2481).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Enggaard: Jeg skal på udvalgets vegne redegøre for, at der mellem anden og tredje behandling har været holdt et udvalgs møde med henblik på at diskutere spørgsmålet om den endelige linjeføring af motorvejsstrækningen på Falster i dennes sydlige afsnit.

Der har været enighed i udvalget om, at det nok var for tidligt at fastlægge denne strækning definitivt på nuværende tidspunkt, og under indtryk af, at det jo under alle omstændigheder er en strækning, som først skal bygges efter nogle års forløb, har man fundet, at det var rigtigst ikke at fastlægge linjeføringen så snært, som det var gjort i første omgang i lovforslaget.

Dette er baggrunden for det stillede ændringsforslag, som et enigt udvalg står bag.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.